

Avaluació de final d'etapa ESO quart

CURS 2023-2024

**competència comunicativa lingüística
en llengua catalana**

Instruccions

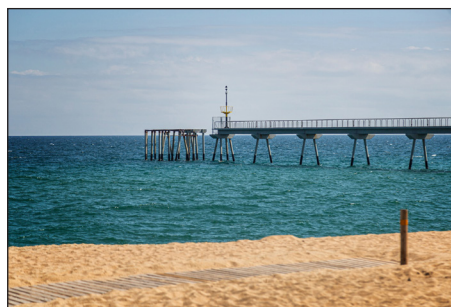
- Per respondre a les preguntes de la prova trobaràs un **FULL DE RESPOSTES** amb dues parts:
  - **PART 1:** has de llegir tres textos i respondre a les preguntes.
Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta, marca amb una X la casella corresponent.
  - **PART 2:** has d'elaborar un text que tingui 125 paraules com a mínim. Segueix les indicacions i recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre. Si necessites fer un esborrany, pots demanar un full en blanc.
- Si t'equivoques, omple tot el quadrat i marca de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta emplenada prèviament, encercla-la.
- No t'oblidis de respondre a la pregunta de valoració.
- Per fer la prova utilitza un **bolígraf blau o negre** (tinta no esborrable).
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta. Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

LA PLATJA DE BADALONA

Quan la meva família va arribar a Badalona, a final de la dècada dels seixanta, ens vam trobar amb una ciutat, a primer cop d'ull, poc atractiva. No vam tardar a saber que Badalona és una ciutat que es fa estimar amb el temps.

Imatge de laciutat.cat

La ufanosa, esplèndida façana marítima de què gaudeix avui la ciutat no existia quan jo era petita. Arran de mar només hi havia fàbriques que escopien fums pudents al cel i abocaven brutícia de tota mena directament a l'aigua.

Els meus pares observaven, esverats, que molts badalonins anaven a la platja fent cas omís de la més que probable contaminació de la sorra i de les mareas marronoses o morades que arribaven a la platja. Les criatures es ficaven a l'aigua i en sortien amb els peus plens de quitrà. El líquid negre i llefiscós venia del pantalà que anys després esdevindria símbol (ara malmès per una llevantada) de la ciutat: l'estimat pont del Petroli.

El meu amic Marcel Riera, poeta badaloní distingit amb el premi Carles Riba, va retratar en el poemari *L'edat del coure* aquella Badalona trista i grisa de la seva infantesa. El meu poema preferit —ell ja ho sap— és el que evoca aquella colla de vailets que es banyaven al mar brut fins a veure, mar endins, el campanar de Santa Maria.

TEXT 1

La canalla badalonina, doncs, es banyaven al seu mar sense escarafalls ni manies. Jo també vaig arribar a fer-ho algun dia, si anava a la platja amb la família d'alguna amiga, però normalment, amb els pares, anàvem a la piscina coneguda com la Pista, que estava molt a la vora de la platja, arran de la via del tren. Quan ara hi passo pel davant —encara hi ha el rètol amb el nom, fet amb aquella estètica tant dels anys setanta— sento una gran tristesa de pensar com era d'injust, i contra natura, que ens haguéssim de banyar en una piscina de vint-i-cinc metres de llarg, tenint tan a la vora, tan a tocar, la immensitat del mar Mediterrani. I per un moment m'agradaria tenir al davant els amos de les fàbriques que abocaven la merda al mar i els legisladors que ho permetien. I, encara que no crec haver-ho fet mai de la vida, en aquest somni em veig escopint a les seves cares miserables.

Però ha passat mig segle i ja fa força anys que Badalona ha recuperat la seva gran, magnífica platja. La sorra està descontaminada, hi ha un passeig marítim que els caps de setmana omple de felicitat la vida dels ciutadans d'una comarca estressada, i a la platja hi ha xarxes de voleibol i dutxes i torres per als vigilants. El més important, però, és que una bona part dels dies l'aigua és neta, sobretot si hi vas a primera hora del matí. Encara ens queixem —i ens queixarem tot el que faci falta— perquè canviïn el col·lector i aconseguixin el més modern del món, que sigui capaç de recollir tota la brutícia que els centenars de milers de persones que vivim a Badalona i a les igualment poblades ciutats frontereres generem.

Protestem, i tant, però només nosaltres —els que recordem el mar marró i lila dels anys setanta— sabem què significa anar un matí ben d'hora a la platja dels pescadors, o davant de la barca Maria, o a prop del pont del Petroli, acostar-se a l'aigua i trobar-la transparent.

TEXT 1

Aleshores ens hi endinsem i ens deixem abraçar i saludem amb eufòria —mentalment, que encara no he perdut el senderi— els pobres usuaris del tren que ens veuen sense veure'ns, només un caparró enmig del blau, i que no saben res de la felicitat que vivim en aquell moment.

El mar m'ha regalat moltes felicitats momentànies. Un bany de matinada a la cala Turqueta, un estiu de no fa gaires anys. Un bany de tarda a la cala Montgó de l'Escala, amb l'amiga d'adolescència que ja no hi és. Un bany nocturn i romàntic a Santa Pola. Les nits estrellades amb la música del bar a Las Negras, al cap de Gata. I el mar també em regala encara, quasi cada dia, un instant magnífic: sentir-me absolutament privilegiada per tenir-lo tan a prop, a la meva disposició, per anar-lo a veure, a olorar-lo, a sentir la remor de les onades, cada vegada que ho desitjo.

Sílvia Soler, *L'alegria de viure* (text adaptat)

- 1. A l'oració: «Les criatures es ficaven a l'aigua i en sortien amb els peus plens de quitrà», a què fa referència el pronom «en»?**
  - a. A la sorra.
  - b. A l'aigua.
  - c. Als peus.
  - d. Al quitrà.

- 2. Segons el text, quin és el símbol de Badalona?**
  - a. El campanar de Santa Maria.
  - b. La seva façana marítima.
  - c. El pont del Petroli.
  - d. L'estació del tren.

TEXT 1

- 3.** A l'oració: «La canalla badalonina, doncs, es banyaven al seu mar sense escarafalls ni manies», l'expressió «sense escarafalls» (subratllada en el text) significa que es banyaven sense...
- a. pensar-s'ho.
  - b. estar controlats.
  - c. demostrar rebuig.
  - d. mostrar entusiasme.
- 4.** La protagonista anava de vegades a la platja de Badalona amb...
- a. el seu grup d'amics i amigues.
  - b. la família d'alguna amiga.
  - c. els seus pares.
  - d. algun familiar.
- 5.** Segons el text, el litoral de Badalona actualment està format per...
- a. una gran i magnífica platja.
  - b. cases de pescadors i barques.
  - c. caletes entranyables i acollidores.
  - d. un passeig marítim amb un petit port esportiu.
- 6.** Per millorar la platja de Badalona, la protagonista demana que...
- a. redueixin el nombre de fàbriques que hi aboquen residus.
  - b. augmentin el personal de neteja de les platges.
  - c. canviïn el col·lector per un de més modern.
  - d. canviïn els legisladors.

TEXT 1

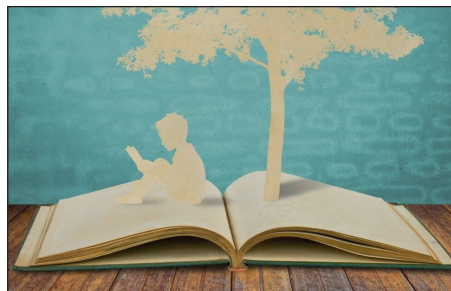
- 7.** A l'oració: «Aleshores ens hi endinsem i ens deixem abraçar i saludem amb eufòria —mentalment, que encara no he perdut el senderi— els pobres usuaris del tren que [...]», què indiquen els guions (—)?
- Una conclusió.
  - Un exemple.
  - Una pausa.
  - Un incís.
- 8.** Què és el que no ha perdut la narradora quan diu «no he perdut el senderi» (subratllat en el text)?
- El camí o la drecera.
  - El seny o el sentit comú.
  - La ubicació o la localització.
  - L'oportunitat o la possibilitat.
- 9.** La protagonista afirma que se sent privilegiada perquè...
- ha viscut la transformació del litoral de Badalona.
  - es banya al mar cada matí.
  - viu en una ciutat moderna.
  - té el mar molt a prop.
- 10.** Quina de les emocions següents consideres que provoca actualment el mar en la protagonista?
- Tristesia.
  - Serenor.
  - Felicitat.
  - Malenconia.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta. Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

EDUCAR SENSE LITERATURA

Fa molts anys un professor va deixar anar una frase que es va convertir en una consigna per a l'estudiant que jo era: «Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món».

Imatge d'educaciontrespuntocero.com

Durant els prop de quaranta anys que vaig dedicar-me a ensenyar llengua i literatura, en un moment o altre del curs, escrivia la frase a la pissarra per donar a entendre que només coneixem el que sabem pensar i dir amb mots, que sense paraules els humans som bestioles limitades. I que conèixer i saber usar-les ens fa més vius, més forts i més lliures, perquè som capaços de dir i sobretot de pensar amb precisió i claredat. Pensar amb claredat, perquè sense paraules no existeixen les idees i, per tant, no es poden tenir idees, sinó només, potser, sensacions vagues.

Tenia la impressió que la majoria de nois i noies entenien que els textos, els escrits i les vides i els sentiments que els llibres ens expressaven amb paraules i construccions sintàctiques eren l'herència d'altres persones que, abans que nosaltres, havien viscut experiències i realitats que ara ens apropaven per fer-nos-les entendre. I que perquè això fos possible necessitaven un llenguatge adequat, unes paraules precises, moltes de les quals sobrepassaven de molt els mots usats en la realitat funcional i tangible.

TEXT 2

Els escriptors d'arreu i d'aquí, propers o reculats en el temps, actuaven com a incentiu de pensaments, com a mirall moral i ètic; i com a

Imatge d'enforex.com

model per formular les pròpies idees. I, cosa fonamental: els agradava —en alguns casos fins a l'entusiasme!— saber trobar el desllorigador dels mots, fer-los seus i, com a exercici, jugar a imitar-los, provar de dir més coses seves amb els nous sentits que les paraules els anaven aportant. Perquè amb la lectura i la imitació dels autors, pensadors i poetes que els feien de model, el seu món trencava els límits de l'elementalitat, ja fossin adolescents i joves decantats a l'estudi de la biologia, de l'arquitectura o a l'especulació matemàtica, la mecànica o els negocis.

Perquè després d'un temps de pràctica i amb una mica de voluntat el ritme d'expressió, la precisió dels adjectius, la contundència de les construccions sintàctiques i l'enorme quantitat de vocabulari adquirit amb la lectura i la imitació dels autors models, havien eixamplat el seu món de manera descomunal, els havia donat la possibilitat d'entendre's a si mateixos dins del món i, per tant, de ser probablement millors metges, arquitectes, fusters, venedors o empresaris, però, de ben segur, que serien millors amics, companys, amants, pares...

I és que el llenguatge —això és: el món— s'encomana amb les lectures. I d'això se'n diu educar. No té cap altre nom, al meu modest entendre.

Article d'Antoni Dalmasas, www.nuvol.com/lilibres/educar-sense-literatura-35522 (text adaptat)

TEXT 2

- 11.** Quin havia estat l'ofici de l'autor del text que has llegit?
- Arquitecte.
  - Professor.
  - Fuster.
  - Metge.
- 12.** Quan l'autor del text escrivia a la pissarra la frase: «Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món», el seu objectiu era fer reflexionar l'alumnat sobre...
- els beneficis que implica viatjar i conèixer món.
  - el fet que saber idiomes ens obre les portes del món.
  - l'oportunitat que ens ofereix el llenguatge per posar límits.
  - el fet que només sabem o coneixem allò que podem dir amb paraules.
- 13.** Marca amb una X al FULL DE RESPOSTES si les afirmacions següents són verdaderes (casella V) o falses (casella F).
- 13.1** El llenguatge és allò que ens humanitza.
- 13.2** La literatura perpetua les idees i els pensaments anteriors.
- 13.3** La literatura és un univers de pensaments i vivències que amplia la nostra concepció del món.
- 13.4** La literatura és un llegat d'experiències i realitats que va més enllà del que volen dir els autors i les autores.

TEXT 2

14. Què significa «desllorigador» (subratllat en el text)?

- a. Significat.
- b. Essència.
- c. Dificultat.
- d. Solució.

15. En quin ordre apareixen les idees següents en el text?

A. S'exposa que la tradició literària actua com a generadora de pensament.	B. S'explica que els llibres són la nostra herència.	C. S'inclou una citació per fer reflexionar l'alumnat sobre la capacitat del llenguatge.	D. Es posa de manifest que la literatura ens fa millors persones.
--	--	--	---

- a. C → B → A → D
- b. C → A → B → D
- c. A → B → D → C
- d. B → D → A → C

16. A quin tipus de text correspon el text que has llegit?

- a. Narratiu.
- b. Expositiu.
- c. Descriptiu.
- d. Argumentatiu.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta. Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

CONSELLS PER AUGMENTAR LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL

Imatge de psyciencia.com

1. Inicia el dia amb alguna cosa que desperti la teva ment: música, exercici, meditació...
2. Consumeix aliments adequats: fruita, aigua fresca i no gaire sucre. Fes cinc àpats al dia.
3. Mai no deixis d'aprendre coses noves. Llegeix, aprèn un idioma o a tocar un instrument musical.
4. Evita que les emocions com ara la ràbia o l'enuig s'apoderin de tu (demostra autocontrol), en especial quan estiguis a prop de persones que aprecies.
5. Sigues empàtic, pregunta't com se sentirien els altres en el teu lloc. Això et permetrà millorar les teves relacions i llaços personals.
6. Aprèn a fer una pausa abans de crear una dificultat del no-res. Això implica deixar enrere les qüestions insignificants que es presenten en la teva vida quotidiana.
7. Quan tinguis una meta final com a prioritat, és més fàcil concentrar l'energia en allò que és important, sense desviar-te'n per resoldre tasques més petites.
8. Fes descansos mentals almenys cada hora, mou el cos i respira profundament per refrescar el cervell. Estira els músculs quan estiguis fent una tasca.

TEXT 3

9. Fer moltes coses a la vegada o voler quedar bé amb tothom genera estrès i efectes negatius en el teu dia a dia. Centra't en una tasca, cometràs menys errors i seràs més creatiu.

Imatge de lavanguardia.com

www.nubo.com.ve/aprendizaciones/2018/10/22/consejos-para-aumentar-la-inteligencia-emocional (text adaptat)

COM ES POT FOMENTAR EL BENESTAR EMOCIONAL?

- **Amabilitat.** Les persones que són més amables experimenten més satisfacció i energia; són més afectuoses i agradoses, i normalment són més acceptades socialment.
- **Gratitud.** La gratitud afavoreix l'estabilitat mental, enriqueix el creixement personal i permet valorar més el que tenim i el nostre entorn.
- **Positivitat.** Les persones educades en entorns positius són més segures i creuen més en si mateixes. Tenen més control mental.
- **No posis etiquetes,** ja que predisposen a modelar l'actitud per encaixar en aquell perfil assignat prèviament.
- **Respecte.** No s'ha de faltar mai al respecte. Cal donar a les coses i a les situacions el valor just que tenen.
- **Assoliment personal.** Les persones són més felices si aconsegueixen per si mateixes els seus objectius.
- **Independència i autonomia.** Estimular la independència potenciarà l'autoestima, la seguretat i la confiança.

TEXT 3

- **Intel·ligència personal.** Cal aprendre a controlar i regular les emocions per resoldre problemes de manera pacífica. Això genera tranquil·litat i harmonia en el caràcter de les persones.

www.seras.uib.cat/orientacio/recursos/Estrategies-per-ajudar-els-fills-i-les-filles-a.cid581235 (text adaptat)

17. A l'oració: «**Consumeix aliments adequats: fruita, aigua fresca i no gaire sucre**», els dos punts (:) indiquen una...

- exemplificació.
- conclusió.
- objecció.
- citació.

18. Marca amb una X al FULL DE RESPOSTES si les oracions següents són verdaderes (casella V) o falses (casella F).

18.1 La lectura augmenta la intel·ligència emocional.

18.2 L'autocontrol és una mostra d'intel·ligència emocional i produeix sensació de benestar.

18.3 Les persones que demostren capacitat per posar-se a la pell de la resta estableixen relacions personals de més qualitat.

18.4 Quedar bé amb tothom augmenta la intel·ligència emocional.

19. A l'oració: «**Quan tinguis una meta final com a prioritat, concentra-t'hi i dedica l'energia a allò que és important**», a què fa referència el pronom «**hi**»?

- A tu.
- A l'energia.
- A la meta final.
- A allò que és més important.

TEXT 3

20. Quina és la intenció del text?

- a. Descriure hàbits de nutrició, descans i activitat física saludables.
- b. Explicar quines característiques tenen les persones intel·ligents.
- c. Donar pautes de comportament per millorar el benestar emocional.
- d. Informar sobre les característiques dels individus amb intel·ligència emocional.

21. A quin tipus de text correspon el text que has llegit?

- a. Narratiu.
- b. Instructiu.
- c. Descriptiu.
- d. Argumentatiu.

PREGUNTES GLOBALS

22. La importància de la lectura com a font de creixement personal apareix...

- a. només en el text 1.
- b. només en el text 2.
- c. en el text 1 i en el text 3.
- d. en el text 2 i en el text 3.

23. Tenint en compte el segon i el tercer text que has llegit, marca amb una X si les oracions següents són verdaderes (casella V) o falses (casella F).

- 23.1 Millorar el nostre llenguatge no està relacionat amb com som i com pensem.
- 23.2 Podem ampliar el nostre vocabulari a través de la lectura.
- 23.3 Focalitzar l'atenció en un objectiu augmenta la intel·ligència emocional.
- 23.4 Cal potenciar l'autonomia perquè augmenta la seguretat en nosaltres mateixos.

REDACCIÓ

Què prefereixes: la platja o la piscina? Explica per què t'agrada més l'una o l'altra i quines emocions et fan sentir.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

- 1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;**
- 2. primera versió;**
- 3. revisió, correcció i versió definitiva.**

Pots demanar un full en blanc per fer l'esborrany.

Escriu la versió definitiva de la teva redacció a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

